

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Selonteon puhe Suomesta maailman vapaimpana ja onnellisimpana maana on väärää, ja tämä väärä jopa juontuu juuri julkisen vallan kasvatuksesta ja

koulutuksesta. Mahdollisuus erota uskonnollisista yhdyskunnista omalla päätöksellä vasta 18 vuotta täytettyään ja valtionkirkkoihin kuuluvan pakko

osallistua periaatteessa siihen asti uskonnonopetukseen ovat huutavassa ristiriidassa lapsen ja nuoren uskonnonvapauden kanssa. Korkea 18 vuoden

ikäraja on asetettu valtakirkon mukaisen uskonnonopetuksen tähden. Kuitenkin uskontojen opit ovat tieteen todellisuuskäsityksen vastaisia, jolloin ne on

ujutettava pienten lasten mieleen julistamalla. Uskontojen ei siksi tulisi saada mitään paikkaa julkisen vallan piirissä. Uskonnot eivät toisaalta tarvitsekaan julkista valtaa, sillä uskonnonvapaus turvaa asiaankuuluvammin uskonnollisille yhdyskunnille oikeuden omassa toiminnassaan levittää omien

todellisuuskäsitystensä mukaisia oppejaan ja tarjota ihmisille mahdollisuuden niitä omaksua, antaa lastensa niitä oppia ja niiden mukaisesti harjoittaa

uskontoa.

Koulutuspoliittisen selonteon tavoitteiden mukaisesti siinä esitetään kohti 2040-lukua ulottuva koulutuksen ja tutkimuksen visio. Ajanjakson pitkälle

ulottuvuuden vuoksi selonteossa olisi mahdollista ja olisi syytä esittää visio tunnustuksettomasta eli sekulaarista eli maallisesta valtiosta, josta kirkko

olisi erotettu ja jonka kouluista kaikenmuotoinen uskonnonopetus olisi lakkautettu. Uskontojen osalta selonteon ei silloin tarvitsisi sanoa mitään muuta.

Polttava uhka uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattoman mahdollisuudelle osallistua sekulaariin elämäkatsomustiedon opetukseen on eri tahojen ehdottama "yhteinen katsomuskasvatus" eli uskontotieto. Sellainen uskontoinen oppiaine ei kuitenkaan voisi oikeasti olla yhteinen. Elämäkatsomustieto taas itsessään kävisi yhteiseksi aineeksi, sillä se ei ole kenenkään vakaumuksen vastaista, koska siinä ei anneta uskonnoille erivapautta julistaa todistamattomia oppejaan tosina mutta toisaalta siinä ei silloin tarvitse näitä oppeja myöskään ryhtyä erikseen kiistämään. Elämäkatsomustiedossa uskontoja esitellään mutta vain sopivan suppeasti ja vain sopivan myöhäisessä vaiheessa. Oleellisinta elämäkatsomustiedossa on juuri uskontojen poissaolo. Siksi tätä oppiainetta ei voi yhdistää osaksikaan uskonnonopetuksen kanssa. Paras järjestely olisi siirtää kaikki uskontojen käsittely historian, yhteiskuntaopin ja maantieteen opetukseen. Tällöin olisi tilaa filosofialle yhteisenä aineena, aluksi lasten filosofointina, etiikka tärkeänä osanaan.

Yhteinen, pakollinen uskontotieto olisi todellinen vaara vastuullisen vanhemman näkökulmasta. Sellainen saisi luopumaan lasten hankkimisesta. Mikä voisi olla tuhoisampaa Suomen tulevaisuudelle? Kuinka rakentaa koulutuspoliittinen selonteko sellaisen uhan alla? Kuitenkin Suomessa on voinut välttää

uskonnonopetuksen vuoden 1923 alusta lähtien. Selonteon olisi korostettava ja puolustettava tätä mahdollisuutta.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Optimismia valtavasti luovaksi visioksi sekulaarin, tunnustuksettoman valtion tavoite! Tai vaatimattomammaksi mutta nykytilanteessa tärkeämmäksi tavoitteeksi

aivan välttämätön uskontotiedon torjuminen!

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden yhteinen katsomuskasvatus on mahdoton, epäonnistunut ajatus. Ateismi, sen tieteen mukainen käsitys luonnosta koko todellisuutena ja tämän mukainen selitys uskontojen opeista mieltä vailla olevina seipiteinä eivät saa varhaiskasvatuksessa osakseen kunnioitusta, vaan

katsomuskasvatus on valtakirkollista uskontokasvatusta, joka tulisi jättää uskoille kodeille. Ateistikodeille - ja kaikille - riittävää olisi varhaiskasvatustilain tavoitepykälän mukainen ohjaus eettisesti vastuulliseen toimintaan ja toisten ihmisten kunnioittamiseen. Tavoitepykälän puhe toimimisesta yhdessä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa on liian heikkoa verrattuna vuoden 1983 tavoitepykälän vaatimukseen kunnioittaa lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta. Olisi palautettava vaihtoehtoinen elämäkatsomustietokasvatus ja koko katsomuskasvatukseen osallistumisen vapaaehtoisuus.

Vastuullinen vanhempi ei yhteisen katsomuskasvatuksen vuoksi sijoita lastaan varhaiskasvatukseen. Kuitenkin hän osallistuu sen kustantamiseen, pitäisi sitä

muuten erinomaisena lapselleen sekä haluaisi sitä kautta täysipainoisemmin vapautua opiskeluun ja työhön. Ristiriitaisessa tilanteessa ihmisen on helpompi

pidättyä lasten hankkimisesta - tai siirtyä kasvattamaan lapsensa Suomen sijasta muualla.

Esiopetuksen yhteinen katsomuskasvatus on sekin ongelmallinen, lapsivastainen asia, vain pahempi. Toisaalta esiopetukseenkaan osallistuminen ei ole

pakollista. Mutta välttämättömyys joutua torjumaan yhteiskunnan tarjoama opetus vain, jotta voisi turvata lapselle yksin tieteen totuuksissa pitäytymisen, on

vastoin sitä, millä tätä maata olisi rakennettava ja mille koulutuspoliittinen selonteko laatia.

Selonteossa ehdotettu varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen lainsäädäntöjen uudistaminen kokonaisuutena tuo vaaran uskontotiedosta perusopetuksessa.

Uskonnonopetuksen osittainenkaan yhdistäminen elämäkatsomustiedon kanssa pitää torjua.

Aikuisten perusopetuksen (nimitys voimaan 1.8.2021) suurin opiskelijaryhmä ovat maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat perusopetuksen päättötodistuksen

toisen asteen opetusta varten. Tästä opetuksesta säättävän pykälän alussa luetellaan muut tähän opetukseen sovellettavat perusopetuslain säännökset.

Mutta häpeällisesti sekä maahanmuuttajaopiskelijoita että perusopetuslakia kohtaan tätä luetteloa ei ole koskaan päivitetty. Päätöksentekijäksi tulisi

laissakin muuttaa opiskelija oppilaan huoltajan sijasta. Yli kolme vuotta sitten opetus- ja kulttuuriministeriö antoi eduskunnan oikeusasiamiehelle tyhjän

lupauksen lainsäädäntötoimista. Uhaksi ehtii nousta uskontotieto, joka opiskelijan masentaen veisi tältä perusteettomasti vallan opiskella uskonnoita.

Uskonnonvapauslaissa olisi sallittava 12 vuotta täyttäneen lapsen erota uskonnollisesta yhdyskunnasta omalla päätöksellään. Perusopetuslaissa olisi

vaadittava, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomalle 12 vuotta täyttäneelle lapselle opetetaan uskontoa vain hänen itse sitä pyydettyään.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Lukiolain säännös, että opiskelijalle, joka aloittaa lukiokoulutuksen 18 vuotta täytettyään, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai

elämäkatsomustietoa, jäi epäselväksi 1.1.2018 lukioasetukseen erehdyksessä tehdyn muutoksen myötä. Perustelluin tulkinta valintaoikeudelle on pelkkä 18

vuoden iän täyttäminen, kuten nimenomaisesti on aikuisten perusopetuksessa. Perustuslain mukaan täsmennys on tehtävä lukiolaissa. Sananmukainen tulkinta, joka ei sallisi päivääkään lukiokoulutusta alle 18-vuotiaana, on mahdoton. Eduskunta voi toki päättää muustakin. Tärkeintä on säilyttää uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien opiskelijoiden oikeus sekulaariin elämäkatsomustietoon tuhoamatta sitä pakollisella uskontotiedolla.

Viimeistään 14 vuotta täyttäneen lapsen olisi saatava erota uskonnollisesta yhdyskunnasta omalla päätöksellään. Tällöin lukiolaki toimisi itseohjautuvasti

uskonnon ja elämäkatsomustiedon osalta.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Itsenäisen, sekulaarin elämäkatsomustiedon säilyttäminen olisi valtava kilpailuvaltti kansainvälisten osaajien rekrytoinnissa. Tulija tietäisi, että hän voisi halutessaan kasvattaa lapsensa uskonnottomasti, ja uskaltaisi siksi ajatella maahan jäämistä. Uskonnonopetuksen välttäminen on ollut maassamme

mahdollista jo kohta 100 vuoden ajan. Siitä on syytä pitää kiinni aiempaakin tiukemmin. Mahdollinen pakollinen uskontotieto taas tuhoaisi tämän.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Ulkomaalaisia huippuosaajia on valitettavasti jo nykyään varoitettava uskontotietona toteutettavan pakollisen uskonnonopetuksen uhasta. Osaaja saattaa

kohdistaa uskontoihin tieteellisen kritiikkinsä ja tällöin kavahtaa ajatusta, että hän voisi joutua luovuttamaan lapsensa todellisuuskäsityksen vastaiseen

opetukseen.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

Kansanopistot järjestävät aikuisten perusopetusta. Kommenteissamme lukuun 3.1 on selostettu tämän opetuksen lainsäädännön keltoton tilanne. Opetushallituksen määräykset ja ohjeet tunnustavat opiskelijoiden aikuisen aseman opiskelijan omine päätösvaltoineen. Sama olisi toteutettava myös tästä opetuksesta säättävän perusopetuslain pykälässä: Pykälän alussa (vaillinaisesti) lueteltuihin muihin tässä opetuksessa sovellettaviin perusopetuslain säännöksiin olisi viitattava sanomalla, että kuitenkin niissä tarkoitetut oppilaan huoltajan tahdonilmaisut tekee opiskelija. Sekulaari elämäkatsomustieto on säilytettävä

ja uskontotieto torjuttava.

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Luvussa mainittua kulttuuritietoista opetusta ei saa vääntää tarkoittamaan minkäänlaista uskontoista opetusta.

Uskontotiedon (eli "yhteisen katsomuskasvatuksen") uhka saa ajattelevan ihmisen kavahtamaan kouluttautumista sellaiseen opettajan tehtävään, jossa joutuisi

tämän oppiaineen kanssa tekemisiin.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Yhteiseksi tarkoitettu taideaineiden opetuksesta, erityisesti musiikista, on jätettävä uskonto. Ateistit ovat pidättäytyneet laatimasta sinänsä tarpeettomina

uskonnollisten laulujen julistuksen kiistäviä lauluja. Heidän ei tule joutua kärsimään tästä kiltteydestään, vaan uskonnolliset laulut eläkööt vain oikeissa

yhteyksissään, siis koulun ulkopuolella. Katsomusvapaus olisi toki laulun arvoinen.

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

On pääteltävissä, että luvussa mainittu kulttuuritietoinen opetus ja lapsen tai nuoren kulttuuritausta eivät peitetystikään viittaa uskontoihin. Saman olisi

koskettava lukua 3.7.

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Aikuisten perusopetuksen rakenne uudistettiin vuoden 2018 alusta maahanmuuttajien suuresti kasvaneen perusopetuksen tarpeen tähden tästä

opetuksesta säättävän perusopetuslain 46 §:n muutoksella. Pykälän alun luetteloa muista tähän opetukseen sovellettavista perusopetuslain säännöksistä ei ole koskaan päivitetty, ei silloin eikä edes pykälää toisen kerran muutettaessa 1.8.2021. Tärkeintä olisi vahvistaa, että jokaisen 13 §:ssä tarkoitettun oppilaan

huoltajan uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetusta koskevan ilmoituksen, pyynnön tai päätöksen tekee opiskelija. Opetushallitus on ottanut sen kannan

määräyksissään ja ohjeissaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö lupasi 13.12.2017 eduskunnan oikeusasiamiehelle lainsäädäntötoimia jo vuonna 2018, mutta mitään ei ole kuulunut. Nyt on vaarana, että ministeriö yhä viivästyttää lupauksensa toteuttamista voidakseen uskonnollistaa elämäkatsomustiedon eli tuhota sen merkityksen ja koko olemassaolon. Se olisi valtava isku maahanmuuttajille, jotka ovat saattaneet joutua kärsimään uskonnoista ja joiden tulisi saada opiskella uskontojen siihen puuttumatta.

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

Luvun mukaan kasvatuksen ja koulutuksen lähtökohtana tulee olla ihminen moraalisenä, tuntevana, älyllisenä ja yhteisöllisenä olentona. Kaiken tämän mitätöi uskontojen tuputus kaikille kuten jo varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ja joka muutoin on uhkana uskontotiedon muodossa.

Luukkainen Jouni
Pääkaupunkiseudun ateistit ry